

Szanowni Państwo,

Publikacja pn. „Rowerem i kajakiem przez Bramę Mazurskiej Krainy” została opracowana i wydana przez Mazurskie Stowarzyszenie Regionalne, jego członków i wolontariuszy w partnerstwie z Gminą Jedwabno, Nadleśnictwem Jedwabno i firmą „FRAJDA” Jolanta Ziemska z Jabłonki nad Jeziorem Omulew. Ma ona na celu merytoryczne i graficzne opisanie szlaków rowerowych i kajakowych stanowiących atrakcje wrót Mazur. Materiały zawierają odniesienie do najciekawszych przyrodniczo i historycznie miejsc i miejscowości na terenie których można połączyć wyprawy rowerowe i kajakowe na danej trasie. Wszystkie przedstawione szlaki są położone na obszarach Natura 2000. Po pierwsze w regionie, na terenie Stowarzyszenia LGD Brama Mazurskiej Krainy nie ma przewodnika, który szczegółowo omawia trasę kajakową rzeki Omulew. Jest to dużą uciążliwością dla turystów i mieszkańców korzystających z wypoczynku kajakowego lub chcących z niego skorzystać. Brak przewodnika często powoduje strach przed wypłynięciem na nieznaną wodę. Publikacja omawiająca krok po kroku trasę kajakową, na pewno zmieni podejście do turystyki kajakowej w regionie Bramy Mazurskiej Krainy.

Podobnie jest z przewodnikiem po szlakach rowerowych biegnących przez okolice Omulwi. Na tym terenie nie ma zbyt wielu ścieżek rowerowych, jednakże bogactwem regionu są liczne drogi leśne i polne, które wykorzystywane mogą być jako ogólnodostępne szlaki rowerowe. Na takim szlaku bez mapy i profesjonalnego opisu bardzo łatwo się zgubić. Niniejsza publikacja ma na celu w sposób przystępny i ciekawy dla mieszkańca i turysty zachęcić do skorzystania ze szlaków rowerowych oraz wprowadzić czytelnika w historię, tradycję, kulturę i wydarzenia regionu. Zebranie takiego materiału w formie publikacji – przewodnika z opisem merytorycznym i fotografiami miejsc jest innowacyjną formą działania na terenie Stowarzyszenia LGD Brama Mazurskiej Krainy.

Innowacją jest również powstanie pakietu produktów turystycznych: szlaku kajakowego i szlaków rowerowych. Pakiet można dowolnie wykorzystywać i dopasowywać do swoich aktualnych potrzeb i możliwości (inną trasę wybieramy jako dorośli, inną gdy podróżujemy z dziećmi).

Kajakiem przez rzekę Omulew

Omulew to prawy dopływ Narwi o długości 114 km. Płynie przez Równinę Mazurską i Równinę Kurpiowską. Najczystsza część przepływa właśnie przez **Mazury** i bogate przyrodniczo obszary Natura 2000.

Szlak kajakowy rzeki Omulwi to wycieczka trasą wodną o jaką trudno w innych regionach kraju. Atrakcyjny pod względem przyrodniczym, biegnie także przez rezerwat przyrody „Małga”.

Długość szklaku to około 43 km, szlak jest oznakowany. Trasa szlaku: Jabłonka, jez. Omulew-Kot – Dębowiec – okolice wsi Szuć (koło Jedwabna) – Rezerwat Przyrody Małga – Rekownica – Wesołowo – Głuch – Wielbark.

Opis szlaku:

Jabłonka: Spływ najwygodniej zacząć w m. Jabłonka, ale też można zacząć od miejscowości Wikno. Wieś położona nad jez. Omulew. Wodowanie kajaka możliwe jest w wielu miejscach. Pierwszy etap spływu biegnie jeziorem Omulew, oznakowanie szlaku pomoże znaleźć ujście rzeki Omulew.

Kot: We wsi jest most drogowy, w tym miejscu możemy również odpocząć. Za mostem natomiast w wodzie występują ostre kamienie, należy więc uważać by nie uszkodzić kajaka. Zbliżyliśmy się do ruin tamy wodnej przy ruinach młyna i przepławki dla ryb koło leśnictwa Dębowiec. Powoli nurt rzeki staje się niewyczuwalny, dopływamy do jazu.

Kot to malownicza miejscowość, której początki datuje się na wcześnie lata XVII wieku, kiedy to jej mieszkańcy trudnili się produkcją smoły. Wieś położona jest o niespełna kilometr na południe od trasy Jedwabno – Nidzica (droga wojewódzka nr 545) i to właśnie tu znajduje się najwięcej budynków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości. Przede wszystkim są to typowe drewniane domy mazurskie z końca XIX w., zabytkowe zagrody i charakterystyczna XIX-wieczna ceglana szkoła. Z kolei w centrum miejscowości tuż koło ronda umiejscowiono przystanek autobusowy (w roku szkolnym korzystają z niego uczniowie), wiejski plac zabaw z krytą sceną i ławkami. Nieopodal jest również świetlica wiejska z dobudowanym krytym

tarasem i siłownią zewnętrzną. Miejscowość Kot położona jest wzdłuż rzeki Omulew i wiedzie przez nią szlak kajakowy. Kajakarze mogą odpocząć tuż koło mostu, gdzie ustawiono stół, ławki a także kosze na śmieci, zachęcające odwiedzających do zachowania czystości. Nieopodal, na

górze, umiejscowiony jest sklep spożywczo przemysłowy z niewielką agencją pocztową. Kot to idealna baza noclegowa – wypadowa. Warto zatrzymać się w tej miejscowości na dłużej i skorzystać z różnych możliwości, które oferuje okolica: pospacerować bądź pojeździć rowerami po oko-

licznych lasach (np. do Rezerwatu przyrody Małga ze zniszczoną wsią w której zachowała się wieża z czerwonej cegły i ewangelicki cmentarz), wybrać się na spływ kajakowy lub nad któreś z wielu, gminnych jezior czy do Stajni w Napiwodzie.

Spływ Rzeką Omulew

Dębowiec: W momencie dopłynięcia do jazu następuje przenoska prawym brzegiem przez położoną wyżej drogę. Rzeka płynie zakolami, których pokonywanie utrudnia gęsta roślinność wodna porastająca brzegi. Dębowiec może być końcem pierwszego etapu. Jeżeli chcemy zanocować w tym miejscu o pozwolenie na nocleg należy się zwrócić do nadleśnictwa w Jedwabnie. Poniżej tamy rzeka ma bieg spokojny, a po pewnym czasie tworzy szerokie rozlewiska pełne ptactwa wodnego.

Szuć: Przepływamy pod drewnianą kładką. W tym miejscu musimy uważać ponieważ przy wysokim stanie wody mogą być problemy z przepłynięciem się pod nią. Dalej Omulew płynie niezbyt szeroką doliną otoczo-

ną z obu stron lasami. Wszędzie widać ślady działalności bobrów, towarzyszy nam ptactwo. Występuje ponownie zwężenie. Mijamy kolejną drewnianą kładkę. W odległości 1,5 km od prawego brzegu ruiny zabudowań wsi Małga (Ruda). Za mostkiem dolina rzeki znowu staje się szeroka, po obu jej stronach pojawiają się torfowiska rezerwatu Małga, prawdziwe królestwo żurawi, bekasów, dzikich kaczek, błotniaków, wydr, bobrów. Mamy dużą szansę obserwacji ptaków, natomiast w wodzie występują gąbki słodkowodne.

Małga: Bród i resztki starego mostu to miejsce przeprawy ze wsi Szuć i Rekownica do nieistniejącej wsi Małga (Ruda) wysiedlonej i rozebranej podczas zakładania poligonu wojskowego Muszaki. Ze wsi pozostała

malowniczo położona wieża kościelna i cmentarz oraz relikty fundamentów domów mieszkalnych. W odległości 1,5 km od prawego brzegu ruin zabudowań

Małga, wieża kościelna

wsi Małga rzeka przepływa obok rezerwatu Małga. Obejmuje on torfowisko, miejsce pobytu licznych okazów fauny. Przypuszcza się, że istniała już w okresie przed krzyżackim. Ruiny zniszczonej Małgi stały się obecnie rajem dla wielu gatunków ptaków, tych rzadkich oraz tych bardziej pospolitych, które śpiewem i trelami wypełniają ciszę po tętniącej ongiś gwarem wsi. Jedynym śladem minionych czasów jest zrujnowana, ostrzelana wojskowymi pociskami wieża kościelna. Pozostawiono ją prawdopodobnie tylko po to, by stanowiła punkt orientacyjny dla żołnierzy biorących udział w ćwiczeniach. Po kościele i stojącej obok plebani zostało jedynie gruzowisko. Przy drugiej świątyni znajduje się też poważnie zniszczony cmentarz.

Rekownica: Koryto rzeki zwęża się i po pewnym czasie napotykamy kolejną drewnianą kładkę. Las zbliża się do rzeki. Dolina rzeki na krótko ponownie się rozszerza, wokół występują rozległe torfowiska. Tu na lewym brzegu wpada do Omulwi struga Rekownica, płynąca z łańcucha śródlęśnych jezior, z okolic miejscowości Rekownica i Piduń.

Wesołowo: To kolejna z minionych miejscowości, duża wieś na lewym brzegu rzeki. Dogodne miejsce do nocowania na lewym brzegu, między rzeką, a płotem pobliskiej szkoły. Nocleg wymaga uzgodnienia z sołtysem wsi. We wsi zostało otwarte muzeum Iniarstwa. Od Wesołowa rzeka zaczyna płynąć wśród pól i łąk, brzegi często są wysokie, ograniczając tym samym widocz-

ność. Około 1,5 km za Wesołowem, przy niskim stanie wody należy uważać na próg ułożony z kamieni. Przepływając pod mostem możemy zobaczyć piękną promenadę, nad samym brzegiem rzeki.

Głuch: Za miejscowością mijamy na lewym brzegu gospodarstwo agroturystyczne, w nim możliwość noclegu. Po pewnym czasie ukazują się wieże kościołów i dachy. Mijamy kolejny most drogowy. Szkołka leśna (na lewym brzegu) i szkołka drzew i krzewów ozdobnych (na prawym brzegu). Rzeka płynie pod parasolem olch i wierzb. Na lewym brzegu mijamy pole biwakowe z imitacją drewnianego koła młyńskiego. Powoli drzewa zaczynają ustępować miejsca łąkom i pastwiskom.

Wielbark: W oddali pojawiają się zabudowania Wielbarka. Zbliżamy się do punktu docelowego. Należy dopłynąć do ujścia rzeki Sawicy, wpłynąć na te rzekę około 100 metrów pod prąd i lądować na lewym brzegu. Gmina Wielbark położona jest w południowej części województwa warmińsko – mazurskiego i graniczy z województwem mazowieckim. Wielbark jest sporym węzłem komunikacyjnym. Posiada linię kolejową oraz dogodne połączenia autobusowe z Olsztynem, Gdańskiem, Białymstokiem, Lublinem i Warszawą. Gmina stanowi bramę wjazdową na Warmię i Mazury.

Szczegółowy opis szlaku kajakowego:

1. Spływ najwygodniej zacząć w miejscowości Jabłonka. Kieruje-

my się na wschód jeziora Omulew.
2. Mijamy niewielką wyspę Ostrów, która stanowi miejsce gniazdowania czapli siwych i kormoranów.
3. Przez cieśninę kierujemy się na południe do kolejnej zatoki jeziora.
4. Po lewej stronie znajdujemy wypływ rzeki Omulew. Liczne śla-

Wypływ rzeki Omulew

dy bytowania bobrów. Brzegi rzeki są bagniste i trudno dostępne, porośnięte lasem.
5. Docieramy do kratownicowego mostu drogowego. Za nim jaz z przepławką dla ryb. Rzeką staje się płytsza. Wiele powalonych drzew, brzegi nadal bagniste i porośnięte trzciną. Rzeką płynie tu

bagnistą doliną otoczoną lasem. Po pewnym czasie bagna znikają, a teren podnosi się. Mijamy relikty dwóch kratownicowych mostków na leśnych drogach.
6. Mijamy most na drodze Jedwabno-Nidzica. Rzeką znowu staje się płytka. Mijamy niską drewnianą kładkę.
7. Las oddala się od rzeki. Na lewym brzegu widać zabudowania wsi Kot z zachowaną interesującą drewnianą zabudową mieszkalną.
8. Miejscowość Kot. Przepływamy pod niskim mostem drogowym. W okolicy mostu rzeka płytka, zwiększony nurt i ostre kamienie. Brzegi porośnięte drzewami.
9. Zbliżamy się do ruin tamy wodnej przy ruinach młyna i przepławki dla ryb koło leśnictwa Dębowiec (Przysowy). Przenosimy kajaki. Rzeką płynie zakolami, których pokonywanie utrudnia gęsta roślinność wodna po-

rastająca brzegi.

10. Bród. Kiedyś biegła tędy droga i most do dawnej osady Dębowiec Mały

11. Po lewej stronie mijamy ujście strumienia Czarna Rzeką.

12. Koryto rzeki powoli rozszerza się. Brzegi przestają być zalesione. Najbliższe otoczenie stanowią bagna i torfowiska. Powoli pojawiają się pola i łąki. Wolny bieg rzeki sprzyja rozwojowi roślinności pływającej.

13. Rzeką ponownie zwęża się, las znowu zaczyna porastać brzegi. Mijamy pozostałości mostu na drodze do nieistniejącej od lat 50-tych wsi Dębowiec Duży. Na lewym brzegu od strony Szuci dogodne miejsce biwakowania z kładką do wodowania kajaków i tablicą edukacyjną.

14. Przepływamy pod drewnia-

ną kładką. Przy wysokim stanie wody mogą być problemy z przeprawieniem się pod nim. Dalej Omulew płynie niezbyt szeroką bagnistą doliną otoczoną z obu stron lasami. Wszędzie widać ślady działalności bobrów, towarzyszy ptactwo.

15. Mijamy kolejną drewnianą kładkę. Otacza nas rezerwat przyrody „Małga” (jeden z największych obszarów torfowisk niskich w regionie). Duża szansa obserwacji ptaków. W wodzie występują gąbki słodkowodne.

16. Bród i miejsce przeprawy z Szuci i Rekownicy do nieistniejącej Małgi (Ruda) – wysiedlonej i rozebranej podczas zakładania poligonu „Muszaki”. Ze wsi pozostała jedynie wieża kościelna i cmentarz oraz relikty fundamentów domów mieszkalnych.

17. Koryto rzeki zwęża się i po pewnym czasie napotykamy kolejną drewnianą kładkę. Las zbliża się do rzeki.

18. Na lewym brzegu mineliśmy dopływ rz. Omulew-Rekownica. Niedaleko widać zabudowania kolonii Wesołowo położonej na lewym brzegu i nisko zawieszony drewniany most. Przy wysokim stanie wody utrudnione przepływanie.

19. Dopływamy do wsi Wesołowo, na lewym brzegu drewniany pomost. Mijamy też most drogowy.

20. Przepływamy pod kolejną drewnianą kładką na wysokości wsi Głuch położonej na lewym brzegu.

21. Mijamy kolejny most drogowy. Szkółka leśna (na lewym brzegu) i szkółka drzew i krzewów ozdobnych (na prawym brzegu).

22. Na lewym brzegu mijamy pole biwakowe z imitacją drewnianego koła młyńskiego.

23. Powoli drzewa zaczynają ustępować miejsca łąkom i pastwiskom.

Jedwabno z „lotu ptaka”.

W oddali pojawiają się zabudowania Wielbarka.

24. Zbliżamy się do punktu docelowego jakim jest Wielbark.

Rowerami przez Bramę Mazurskiej Krainy:

Jedwabno na początku swojego istnienia było wsią o charakterze bartniczym i zajmowało się pozyskiwaniem miodu i wosku. W okresie krzyżackim bartnicy z Jedwabna posiadali liczne barcie pszczele na rozległych łąkach. W karcie historii widnieje zapis iż między 1370 a 1380 rokiem

Krzyżacy zbudowali tutaj zameczek myśliwski, zameczek ten został rozebrany w 1827 roku, a na jego fundamentach zbudowano plebanię ewangelicką, która przetrwała do dziś i znajduje się w centrum wsi (szary budynek obok sklepu „SAM”). Tuż obok znajdował się niegdyś kościół ewangelicki. Co ciekawe przed przybyciem Krzyżaków obszar gminy

Jedwabno zamieszkiwało jedno z plemion pruskich Galindowie. Obecnie Jedwabno to siedziba gminy, zlokalizowane są tu najważniejsze urzędy, instytucje oraz szereg sklepów wielobranżowych. W sezonie letnim czynne są dwa punkty gastronomiczne, które serwują lokalne specjały. Ponadto w centrum wsi usytuowany jest park doposażony w plac zabaw

dla dzieci oraz siłownię napowietrzną. Znajdują się tutaj rzeźby pszczoł nawiązujące do historii Jedwabna. Miłośnicy aktywnego wypoczynku czas wolny mogą spędzić na takich obiektach jak: Stadion Sportowy, Boisko „Orlik” oraz Hala Sportowa. Warto także odwiedzić piękny miejscowy kościół katolicki p.w. Św. Józefa i Matki Boskiej Częstochowskiej z 1930 roku, gdzie we wnętrzu zachował się ołtarz główny i boczny w stylu neorenesansowym. Na trasie miejscowości Jedwabno znajduje się szereg tablic edukacyjno-informacyjnych opowiadających o historii tej miejscowości.

Wracając na trasę rowerową kierujemy się drogą na Pasym po czym skręcić należy w prawo, gdzie mijamy infrastruktu-

rę Zespołu Szkół w Jedwabnie w tym Halę Sportową. Dalej szlak wiedzie przez pola i łąki, a tuż za kończącymi się domostwami po prawej stronie znajduje się żółta przeciwpożarowa wieża obserwacyjna. Koniec tego odcinka zwiastuje kapliczka w Nartach.

Narty to „stolica” turystów w sezonie letnim, a to za sprawą znajdującego się tam jeziora Świętajno (potocznie Narty), charakteryzującego się czystą wodą oraz przejrzystością akwenu latem sięgającą od 4 do 6 m. Nad jeziorem, które od strony wsi otaczają plaże stoi rzeźba Autrimpusa przedstawiająca bóstwo dawnych Prusów – mieszkańców tych ziem. Według mitologii Autrimpus zawiadywał wodami oraz wszystkim, co się w nich znajduje, tym samym karmił lud

zamieszkujący wśród wielkich jezior mazurskich, ale potrafił również odebrać życie. Plaża wiejska w Nartach jest kompleksowo zagospodarowana. Umiejscowiona jest tam wiata rekreacyjno – kulturowa, gdzie odbywają się liczne festyny i imprezy w bajecznej scenerii jeziora. Nieopodal na terenie świetlicy wiejskiej znajduje się plac zabaw dla dzieci oraz siłownia napowietrzna. Aktywny wypoczynek nad obszarem wodnym zapewniają wypożyczalnie sprzętów wodnych, a wysoka rozwinięta i różnorodna baza noclegowa pozwala na znalezienie noclegu o każdym standardzie. Ciekawym pomnikiem przyrody jest położona w pobliżu jeziora lipa drobnolistna o czterech pniach. Po obejrzeniu i skorzystaniu z atrakcji Nart, kierujemy się do

przydrożnej kapliczki w stronę Burdąga by potem drogą nad brzegiem Jeziora Świętajno (Narty) dojechać do Brajniki. Przy dawnym Ośrodku „Kodak” skręcamy w prawo. Jest to bardzo malownicza trasa, biegnąca wzdłuż jeziora Świętajno. Na kolejnym rozwidleniu dróg ponownie skręcamy w prawo i docieramy do miejscowości Brajniki.

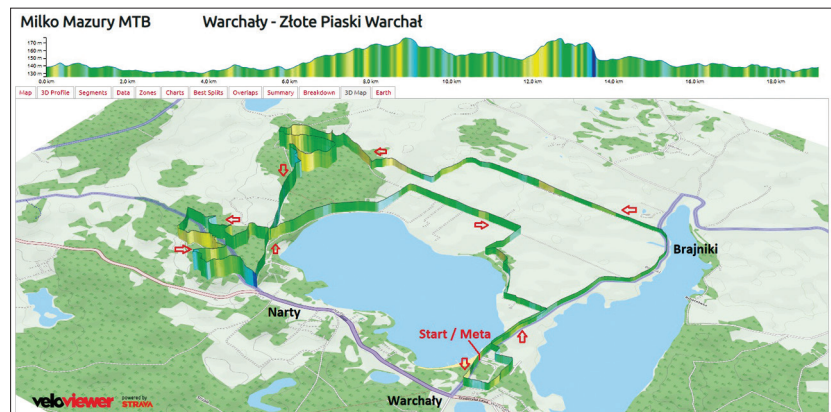

Warchały

Wieś Brajniki została założona w lutym 1383 r. Mieszkańcy Brajnik opowiadają, iż wieś powstała w czasach pruskich na półwyspie Jeziora Brajnickiego, założona przez zamożnego Prusa Brajnika. Wiadomo z pewnością, że przed przybyciem Krzyżaków okolice te zamieszkiwali Galindowie. Nazwa wywodzi się od na-

zwiska założyciela osady. Brajniki mogą być świetną bazą wypadową do wycieczek turystycznych - w okolicy znajduje się wiele interesujących miejsc, do których odwiedzenia serdecznie namawiamy. W kierunku Nowego Dworu, w miejscowości Witowo nad Jeziorem Brajnickim znajduje się „Karczma Mazurska”, w której można zjeść i odpocząć. Wzdłuż wszystkich brzegów Jeziora Brajnickiego biega szosa lub drogi gruntowe. Południową część wschodniego brzegu otacza las, na północnej leżą pola, podmokłe łąki i zabudowania. U północnego krańca jest wieś Witowo, na zachodnim brzegu Brajniki, a blisko południowego Warchały. Jezioro Brajnickie jest płytkim i bardzo dużym jeziorem hodowlanym. Zostało zarybione kar-

piami, ale skorzystały także inne gatunki. Przez lata był to staw bez dostępu dla wędkarzy, obecnie dopuszcza się ich do niego. Przed łowieniem należy zatem spytać właścicieli. Wokół jeziora są ośrodki, w których można m.in. przenocować i wypożyczyć sprzęt pływający. Chodzi tu jednak

o sprzęt wędkarski, a nie rekreacyjny. Osoby lubiące spokój spędzają tu czas, gdyż jest to najcisze jezioro spośród okolicznych. Mimo że jest tu więcej ośrodków, do kąpieli bardziej nadaje się jezioro Świętajno. Stąd drogą powiatową jedziemy w stronę Warchały.

Miejscowość **Warchały** położona nad dwoma jeziorami, które słyną ze swojej czystości. Są to Jezioro Świętajno oraz Jezioro Brajnackie. Tutejsze plaże słyną wśród turystów jako „złote piaski Warchały”. To także przystań i baza wypadowa dla osób zainteresowanych aktywnym wypoczynkiem,

fantastyczną przyrodą i słynnymi już lasami grzybowymi, a także bogatą historią. Miejscowość urokliwa pod względem turystycznym, wypożyczalnie sprzętu wodnego, pola campingowe blisko linii brzegowych, możliwość uprawiania sportów wodnych, plaże, rozwinięta baza noclegowa

i gastronomiczna – wszystko to sprawia, że można tu w sposób ciekawy i aktywny spędzić czas wolny. W pięknej miejscowości Warchały, został otwarty cztero-gwiazdkowy Hotel na niemal sto pokoi.

Trasa MTB w Warchałach to kwintesencja mazurskich tras rowerowych dedykowanych fanom kolarstwa górskiego. Powstała na potrzeby organizacji wyścigów z serii Milko Mazury MTB organizowanych na Mazurach od 2016 roku. Wyróżnia się malowniczymi widokami, które przeplatają się ze świetnymi ścieżkami poprowadzonymi w lasach nad jeziorem Świętajno. Odcinki leśne to połączenie krętych duków leśnych i fantastycznych singletracków. Singletrack'i to wąskie ścieżki poprowadzone w natural-

ny sposób, wiją się między zagajnikami, wspinają wzdłuż pagórków. To tu można poczuć bliskość natury i jej nieprawdopodobne piękno. Ciekawie pofałdowany teren zachęca do mocnego naciskania na pedały, a uśmiech na twarzy rowerzystów rysuje się w miarę pokonywanych kilometrów.

Specyfikacja 1 rundy:

Długość rundy: 19,3 km

Przewyższenia na 1 rundzie: 190 m

Trudność trasy w skali Milko Mazury MTB (skala:1 - 5) - 2,5

Kierując się drogą krajową nr 58 w stronę Szczytna, możemy zobaczyć drogowskaz wskazujący miejscowość Witówko. Skręcając w prawo drogą asfaltową około 3 km dalej leży kolejna malowniczo położona miejscowość.

Witówko zostało założone jako wieś szkatułowa 12 czerwca 1701 roku. Jest miejscowością położoną malowniczo, wśród lasów, pól i łąk. Jej walory przyrodnicze dają mieszkańcom,

a także turystom możliwość odpoczynku w ciszy i spokoju. Położenie Witówka, daje również ogromne możliwości myśliwym. W samej wsi znajduje się plac zabaw, domek myśliwski „Łoś”

Panorama Witówka

z charakterystycznym łosiem stojącym na posesji. Jednocześnie wieś Witówko daje wiele rozwiązań jeśli chodzi o bazę wypadową. Wyjeżdżając z miejscowości kierujemy się na północ w stronę drogi krajowej nr 58 prowadzącej do miejscowości Warchały. Stąd możemy dojechać do kolejnej miejscowości gminy Jedwabno. Mianowicie do Pidunia.

Szlak rowerowy do miejscowości **Pidun** wiedzie przez las bogaty w walory roślinne i zwierzęce. Dość często w tym rejonie możemy spotkać zwierzynę taką jak m.in. sarny, jelenie, a nawet łosie. Miejscowość ta założona została w 1755 roku, niegdyś istniała tam smolarnia, gdzie zajmowano się wytopem smoły stąd też brała się druga nazwa wsi – Szuczki Piec. We wsi znajduje się plac

zabaw z wiatą integracyjną oraz sklep wielobranżowy. Kierując się drogą gminną wzdłuż Jeziora Rekowego, po przejechaniu około 4 km, dotrzemy do wsi Rekownica.

Rekownica to wieś założona w 1711 roku. Warto ją odwiedzić ze względów turystycznych i rekreacyjnych. Wypoczynkowe centrum stanowi tu niewątpliwie, oddalone od samej miejscowości, pole kempingowe „Głębocek”, które posiada bezpośredni dostęp do krystalicznie czystego jeziora o tej samej nazwie. Na jego terenie znajduje się zjeżdżalnia wodna, wypożyczalnia sprzętu wodnego oraz bar. Będąc w samej miejscowości Rekownica zastaniemy tu bogato zagospodarowany kompleks rekreacyjno-kulturowy, gdzie znajdują się trzy duże wiaty, piec – grill z możliwością wędze-

nia, plac zabaw dla dzieci i siłownię napowietrzną. Opuszczając plac należy kierować się w lewo. Docieramy do mostu w Rekownicy (na zakręcie), a tuż za nim skrócić należy ponownie

w lewo i tak znajdujemy się z powrotem na drodze szutrowej prowadzącej do miejscowości Pidun. Szlak rowerowy wiedzie przez malownicze tereny.

Wioska Pidun

Po minięciu Pidunia skręcamy w lewo, pokonując odcinek około 3 km jesteśmy w miejscowości Szuć.

Szuć jest jedną z większych wsi w gminie Jedwabno. Zarówno nazwa wsi jak i otaczających ją

niegdyś jezior jest pochodzenia staropruskiego. Ciekawostkami są tu pozostałości po nieistniejących już wioskach: Dębowiec Mały, Dębowiec Duży i Ruda, a także pobliski rezerwat przyrody Małga położone nad szlakiem

Aktywnie w sołectwie Szuć

przeływającej tu Omulwi. Obecnie opuszczona, gdzie jedyną pozostałością po bytności ludzi są tam ruiny fundamentów domostw oraz majestatyczna wieża, pozostałość tamtejszego kościoła ewangelickiego.

WSzuci prężnie działa świetlica wiejska, której plac zagospodarowany jest w mini amfiteatr oraz świetnie wyposażony plac zabaw dla dzieci. Historie i dzieje miejscowości ciekawie przedstawiają tablice informacyjne zlokalizowane nieopodal placu wiejskiego, a także na miejscowym boisku sportowym. Dzięki współpracy miejscowych jednostek i organizacji takich jak: Ochotnicza Straż Pożarna, Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Szuci oraz członków Sołectwa Szuć w miejscowości odbywają się bar-

dzo atrakcyjne imprezy okolicznościowe oraz festyny przyciągające gości nie tylko z całej gminy, ale także powiatu. We wsi działa bogato wyposażony sklep wielobranżowy.

Trasa w stronę miejscowości Dłużek to około 6 km niezapomnianych przeżyć wizualnych. Przy remizie strażackiej w Szuci, przed budynkiem należy skręcić w prawo i kierować się do skraju wsi. Następnie przez cały szlak wystarczy trzymać się tej samej, prostej drogi, prowadzącej bezpośrednio do drogi wojewódzkiej nr 545. Mijane lasy zasłynęły wśród grzybiarzy, zatem warto w trakcie podróży zatrzymać się i skorzystać z darów mazurskiej przyrody, o ile pora roku sprzyja zbiorom. Drogę asfaltową nr 545 przecina się w połowie, po około trzech kilo-

metrach. Dalszy szlak będzie prowadził bezpośrednio do centrum Dłużka. Po dotarciu do celu, bardziej doświadczeni kolarze, spragnieni pięknych widoków, mogą zdecydować się na dalszą przejażdżkę wzdłuż jeziora Dłużek.

Miejscowość **Nowe Borowe** nie leży w prawdzie na trasie Szuć – Dłużek znajduje się po jej lewej stronie tuż przy drodze wojewódzkiej nr 545. Pomimo tego warto zjechać z obranego szlaku trasy i odwiedzić tę niewielką wieś, która należy do najbliższej zaludnionej nie tylko na terenie gminy Jedwabno, a wręcz całego powiatu szczycieńskiego. Nowe Borowe położone jest nieopodal Rezerwatu Przyrody Dęby Napiwodzkie i rzeki Czarne, która wpada do Omulwi. Rezerwat znajduje się ok. 5 km na

południowy zachód od Jedwabna i jego największą powierzchnię zajmuje las grądowy wraz z pomnikowymi dębami. To dla tych przeszło 300-letnich dębów warto zboczyć ze szlaku.

Dłużek to bohater książki Melchiora Wańkowicza „Na tropach Smętka”. Położony nad jeziorem i otoczony przez Puszcze Napiwodzko - Ramucką należy do jednej z najpiękniej ulokowanych miejscowości w gminie Jedwabno. Nazwa wsi została zaczerpnięta od rynnowego siedmiokilometrowego jeziora Dłużek. Wielu rowerzystów skuszonych malowniczymi, bardzo różnorodnymi krajobrazami, decyduje się na przejażdżkę dookoła jeziora. Warto! Szczególnie, że szlak wzdłuż jeziora posiada tablice edukacyjne o historii sołectwa, dawnym Nadleśnictwie

Dłużek i Melchiorze Wańkowiczu. Przy wjeździe do lasu szlak pokrywa się po części z Leśną Ścieżką Dydaktyczną „Dłużek” przy której umieszczono tablice z informacjami przyrodniczymi. Z miejscowością związana jest postać wspomnianego Melchiora Wańkowicza, który w trakcie swej podróży po Mazurach w 1935 roku odwiedził nie tylko Jedwabno, ale także Dłużek. Wspomnienia z podróży umieścił w książce „Na tropach Smętka”, która należy do najbardziej znanych jego dzieł. W Dłużku ustawiono ogromną, drewnianą rzeźbę Smętka z którą każdy wielbiciel Mazur i dawnych legend może zrobić sobie zdjęcie. Ten mazurski duch występuje nie tylko w powieści Wańkowicza, ale także w wielu podaniach. Złośliwy diabeł znany jest z tego, że

może nie tylko szkodzić, ale być również bardzo przyjazny - szczególnie dla osób, które kochają Mazurską Krainę. Dłużek idealnie nadaje się na bazę noclegową. W miejscowości znajduje się wiele domków turystycznych i pole namiotowe na ok. 200 miejsc, położone nieopodal wsi nad brzegiem jeziora i otoczone pięknym lasem. W pobliżu znajduje się również miejscowość Czarny Piec, znana z Międzynarodowych Plenerów Malarskich odbywających się co roku latem. „Kolorowa” nazwa wsi zobowiązuje. Z Dłużka biegnie ścieżka rowerowa do Jedwabna prowadząca wzdłuż drogi krajowej nr 58. Ścieżka przyrodniczo – rowerowa Nadleśnictwa Jedwabno biegnie wśród drzew, ale widać z niej

two zorientować się w terenie. W połowie długości szlak przecina się z Leśną Ścieżką Dydaktyczną „Dłużek”, utworzoną na dawnym pasie przeciwpożarowym i otoczoną urozmaiconym lasem. Po drodze można zobaczyć pomnikowe dąglezje, różne gatunki drzew leśnych, drzewostan nasienny, paśniki dla dzików i jeleni. Ponadto Nadleśnictwa

Ścieżka dydaktyczna „Dłużek”

Jedwabno ulokowało na ścieżce 18 tablic edukacyjnych na których znajdują się różnorodne informacje, a także ławki, które zachęcają do odpoczynku w cieniu

Dłużek, rzeźba Smętka

drzew. Na ścieżce można zobaczyć całe bogactwo Natury 2000. W ostatnim etapie ścieżka prowadzi chodnikiem, który doprowadza podróżujących rowerzystów pod stadion w Jedwabnie.

Kolejną możliwością zobaczenia uroków Bramy Mazurskiej Krainy jest na przykład odcinek Dłużek-Lipniki-Malszewo-Waplewo-Burdąg.

Wyjeżdżając z Dłużka należy kierować się według wskazówek na ścieżkę rowerową prowadzącą w stronę Jedwabna. Po ok. 1,8 km skręcamy w lewo, w leśną drogę prowadzącą do wsi **Lipniki**. Lipniki, oddalone o ok. 1,2 km od drogi Jedwabno – Olsztyn, położone są w miejscu bardzo zróżnicowanym pod względem ukształtowania terenu. Za sprawą

ostatniego zlodowacenia równiny zostały otoczone licznymi pagórkami i malowniczymi wzniesieniami. We wsi warto zatrzymać się i odpocząć przy dawnym dworze, który istniał prawdopodobnie już w czasach krzyżackich. Znajduje się tam zarówno zadaszona wiejska wiata, jak i dobrze wyposażony plac zabaw dla dzieci. We wsi prężnie działa Koło Gospodyń Wiejskich „Odnowa”, które odpowiada za organizację wielu ciekawych inicjatyw, a także sprawuje pieczę nad świetlicą wiejską. Aby dostać się do Malszewa trasą rowerową (jest to około 4 km) należy kierować się w Lipnikach drogą asfaltową, aż do placu zabaw. Trzymając się na rozwidleniu lewej strony. Po wyjechaniu z miejscowości niezmiennie należy jechać prosto dobrze widocz-

ną polną drogą. Na rozwidleniu, po około 2 kilometrach, trzeba skręcić w prawo. Następnie po kolejnym kilometrze trzeba skręcić w lewo w drogę prowadzącą bezpośrednio do Małszewa. Cała trasa jest niedługa i przyjemna dzięki czemu idealna dla dzieci. Dodatkowo również atrakcyjna, bowiem prowadzi zarówno przez różnorodny, mazurski las jak i piękne, rozległe pola i łąki. Podróżującym towarzyszy śpiew ptaków, szum drzew i upragniony cień, tak ceniony szczególnie w upalne dni. Warto rozglądać się uważnie, bowiem w okolicy można napotkać liczne zwierzęta (pasące się sarny czy jelenie, dziki, łosie, lisy, rysie a nawet i wilki). Po drodze pod Małszewem znajduje się Zamkowa Góra, związana bezpośrednio z historią Małszewa,

gospodarstwo agroturystyczne Stajnia pod Lasem, gdzie można przenocować, a także pojeździć konno. Szlak bezpośrednio prowadzi do centrum wsi, gdzie warto zatrzymać się na dłużej. Małszewo jest wsią turystyczną. Przepiękne jezioro Małszewskie, które zobaczymy dojeżdżając do drogi asfaltowej, zauroczy nas swoimi przejrzystymi wodami. Nad brzegiem jest plac zabaw z siłownią zewnętrzną.

Małszewo jest to wieś założona w 1383 roku. Znajduje się tu wiele domków letniskowych. W centrum wsi jest zabytkowa karczma z zajazdem XVIII – XIX wieku, w której kwaterował Napoleon I oraz młyn wodny z 2 poł XIX wieku. Obecnie nad jeziorem Małszewskim istnieje atrakcyjnie zagospodarowany teren w postaci

plaży wiejskiej, wiaty rekreacyjno – kulturowej czy placu zabaw dla dzieci. Przejeżdżając przez miejscowość kierujemy się na wprost. Przez większość trasy, po prawej stronie, towarzyszy nam widok jeziora Małszewskiego. Ten akwen wodny ma charakter przepływowy o powierzchni zwierciadła wody 202,2 ha i głębokości max 16,9 m. Mieszkańcy i turyści chętnie odwiedzają to jezioro korzystając z jego zagospodarowania turystycznego zlokalizowanego w centrum wsi. Choć wytyczony na mapie szlak wiedzie ciągle prosto to już na początku trasy napotykamy skrzyżowanie. Droga w lewo prowadzi do Bałdzkiego Pieca, a przy drodze Małszewo – Łajs znajduje się szereg leśnych grobów. Jest to mogiła zbiorowa

z 21 stycznia 1945 roku rodziny okrutnie zamordowanej przez Sowietów Pani Marty Matyszewskiej mieszkanki Burdąga, bohaterki

książki „ Wyspy szczęśliwe” Wioletty Sawickiej. Ścieżka rowerowa prowadzi przez las głównie sosnowy, bardzo przejrzysty i obfi-

Jezioro Małszewskie i występ grupy teatralno- ogniowej „Zakręceni”

tujący w owoce runa leśnego. Na skrzyżowaniu przy drogowskiej na Leśnictwo Rutki skręcamy w prawo, tam nieopodal na polanie co roku obozują harcerze. Szlak który wiedzie na Waplewo przecina drogę asfaltową. Nazywa się go Tatarskim Szlakiem, gdyż mieli tędy przejeżdżać Tatarzy.

Kolejną miejscowością trasy rowerowej jest **Waplewo**, ostatnie wzmianki o jej powstaniu datuje się na 1388 r. We wsi znajduje się wiatka rekreacyjno – kulturalna, plac zabaw dla dzieci, siłownia napowietrzna oraz nowo wybudowana świetlica wiejska nawiązująca swoją architekturą „pruskiego muru” do historii regionu. W świetlicy mieści się Muzeum Szlaku Tatarskiego. Nawiązuje ono do najazdu polsko- tatarskiego na Mazury w 1656 roku.

Trasa rowerowa wiedze również przez miejscowość **Burdąg**, która została założona w 1383 roku. Z zabytków warto wymienić dawny cmentarz ewangelicki, kilka drewnianych chałup, budynek szkoły z początku XX wieku, a także liczące 69 grobów intensywnie eksplorowane przez archeologów. Obecnie Burdąg to miejscowość, w której prężnie działają władze sołectwa wraz z dobrze wyposażoną Ochotniczą Strażą Pożarną organizując ciekawe inicjatywy rozrywkowe. We wsi znajduje się sklep wielobranżowy, karczma „Jagienka” czynna cały rok, świetlica wiejska, koło której jest plac zabaw dla dzieci oraz siłownia napowietrzna. Dodatkowym atutem miejscowości jest zlokalizowane tam jezioro Burdąskie

o powierzchni zwierciadła 39,2 ha.

Trasy które zostały przedstawione to wspaniała propozycja na spędzenie wolnego czasu

Burdąg, jeden z grobów ciałopalnych z widocznymi elementami wyposażenia. Fot. M. Sciapanava

w sposób atrakcyjny i na łonie przyrody, poznając ciekawy zakątek Mazur, położony we wrotach do tej krainy.

Pamiętaj!

Jesteś na obszarach NATURA 2000, czyli Europejskiej Sieci Obszarów Dziedzictwa Przyrodniczego. Dzięki temu korzystasz ze zdrowego powietrza i wielkiego bogactwa przyrody. Jadąc rowerem i płynąc kajakiem pozostaw po sobie czystość. Nie wyrzucaj odpadów na szlaku! Zabierz je ze sobą i wyrzuć w wyznaczonym do tego punkcie lub gdy go nie spotkasz na szlaku to uczynić to w każdym innym publicznym punkcie czy koszu do tego przeznaczonym. W latach 2011 - 2015 corocznie OSP Szuć razem z Nadleśnictwem Jedwabno przeprowadzała wielką akcję sprzątnięcia rzeki Omulew, dzięki której z jej wód zebrano łącznie ponad tonę śmieci, znacząco przyczyniając się do poprawy stanu jej czystości. Ma to ogromne znaczenie, gdyż rzekę Omulew i jej dolinę cechuje wielkie bogactwo przyrodnicze i różnorodność gatunków flory i fauny. Podobnie jest na szlakach rowerowych biegnących przez Bramę Mazurskiej Krainy. Korzystając z nich pamiętaj także o przyrodzie i pozostałych użytkownikach.

SEGREGUJ ODPADY!

#segregujMY

